

КАНВЕРСІЯ ПА-ШЧУЧЫНСКУ:

музей «халоднай вайны» ў бункеры і склад агародніны ў ангары

Чаму малому бізнесу прыйшліся даспадобы былыя аб'екты авіяцыйнай базы

На былой авіяцыйнай базе зараз гаспадарачы фермеры ды прадпрымальнікі. І тут ёсць дзе разгарнуцца. У спадчыну ад вайскоўцаў Шчучыну дасталіся 334 аб'екты. За чвэрць стагоддзя ўцягнута ў гаспадарчы зварот 317. Але ўлады на гэтым не спыняюцца, пастаянна шукаючы магчымасць задзейнічаць увесь былы ваенны патэнцыял.

Штаб авіяпалка — пад гандлёвы цэнтр

Многія прадпрымальнікі пачыналі з набыцця аднаго аб'екта. Адкрывалі там вытворчасць, але паступова да асноўнай справы далучаліся новыя віды дзейнасці. З'явілася неабходнасць пашыраць плошчы.

Валерый Чупрына (на фота), былы ваенны лётчык, а зараз пенсіянер, якраз з ліку такіх прадпрымальнікаў. Зараз у яго некалькі будынкаў. Не так даўно выкупіў былы склад і кацельню. Цяпер мае штат больш за 30 чалавек.

— Мы плануем адкрыць яшчэ адзін від дзейнасці — турыстычны, — дзеліцца думкамі суразмоўнік, — тут паблізу ёсць узлётная паласа, якую можна задзейнічаць для лётных вандровак ці для прыёму турыстаў. Мы падтрымліваем яе ў лётнай прыгоднасці, ачышчаем, зрабілі водаадводы, сюды можна нармальна прыязміцца.

Валерый лічыць, што горад авіятараў мае вялікі патэнцыял для здзяйснення мар аб палётах усіх ахвотных. Дарэчы, у Шчучыне ёсць магчымасць у выхадныя дні праляцець на лёгкама-торным самалёце.

Па словах яго сына, камер-цыйнага дырэктара Паўла Куцеля, выбралі былы ангар-лабараторыю, які падыходзіў па інфраструктуры і знаходзіўся за межамі горада. Абавязковымі ўмовамі таргоў было стварэнне працоўных месцаў і прадпрымальніцкая дзейнасць. Уласнікі ўстаноўку выканалі: зараз тут працуюць 15 чалавек, прадпрыемства паступова развіваецца.

— Раён паставак вялікі, — адзначае Павел, — асабліва многа заказаў са сталіцы на выраб сталешніц, падаконнікаў. А мрамур, граніт купляем паўсюдна, зараз, напрыклад, будзем заклочаць дагаворы з Індыяй і Іспаніяй. Хочам зрабіць нешта памятнае і для свайго горада, можа фантан.

Ангары ў трэндзе

У горадзе авіятараў самымі адметнымі аб'ектамі з'яўляюцца, безумоўна, ангары, ці, як іх называюць тут, — арачнікі. Яны раскіданы па ваколіцы горада, і іх тут некалькі дзясяткаў. Як запэўнілі фермеры, у такіх памяшканнях вельмі добра захоўваць агародніну, бо пласт бетону і земляны насып дазваляюць трымаць стабільную тэмпературу амаль увесь год. Аб'ектамі карыстаюцца не толькі фермеры, але і сельскагаспадарчыя прадпрыемствы. Прадпрымальнік Міхаіл Будзіловіч арандуе некалькі ангараў. Пасля таго як упэўніўся, што выгадней набыць ва ўласнасць, чым плаціць арэнду, прыняў удзел у таргах і набыў аб'ект за 6 тыс. рублёў. Паралельна пачаў афармляць рэгістрацыю фермерскай гаспадаркі.

— Калі мы толькі пачалі браць у арэнду арачнікі, яны былі амаль не запатрабаваны, зараз інтарэс да іх значна ўзрос, таму і выкупілі адзін, — тлумачыць пазіцыю Міхаіл. — Гэта ўласнасць, якая не прападзе, бо ўласнік заўсёды глядзіць у перспектыву. Ангары будуць мець поспыт, асабліва ў сезон збору ўраджаю.

Міхаіл, які па адукацыі аграном, хоча заняцца вырошчваннем збожжавых і бульбы,

калі спатрэбіцца, можа карыстацца цеплавой пушкай, а летам ніякага халадзільніка не трэба. Такім чынам гародніна можа захоўвацца увесь год.

Ангары пакрысе набываюць гаспадароў, паведамлілі ў адзеле эканомікі Шчучынскага райвыканкама. Не так даўно чатыры з іх узяла ў арэнду фірма з Гродна. Ад яе ў даход раёна паступае штомесяц па 1 тыс. рублёў.

Бункер — пад працоўныя месцы

У Шчучыне ўпершыню ў вобласці скарысталіся магчымасцю перадаць маёмасць у бязвыплатнае карыстанне пад стварэнне працоўных месцаў. Такі дагавор склалі адносна падземнага каманднага бункера, дзе інвестары прапануюць стварыць турыстычны аб'ект. Па словах начальніка аддзела эканомікі Шчучынскага райвыканкама Юрыя Вількевіча, тут ужо створана пяць працоўных месцаў. Згодна з праектам, у бункеры плануецца размясціць музей часоў «халоднай вайны».

Аб'ект сам па сабе ўнікальны. Ён пабудаваны ў 1977 годзе на выпадак вайны. Спецыяльны моцны каркас і пяціметровая тоўшча бетону павінны вытрымаць нават ядзерны ўдар. Двухпавярховы аб'ект складаецца са службовай і жылой часткай, тут былі складзі са зброяй, запасамі вады і ежы. Музей будзе максімальна набліжаны да дзейнага пункта.

— Трэба сказаць, што аб'ект знаходзіцца ў добрым стане. На пачатку 2000-х гадоў сакрэтны камандны пункт авіяцыйнай дывізіі закансервавалі і перадалі на баланс райвыканкама. Бункер увесь час быў пад аховай. Цепласеткі і энергаабеспячэнне ў асноўным у норме, — расказвае Юры Вількевіч.

Вядома, не ўсе аб'екты ваенных гарадкоў, перададзеныя на баланс раёна, знаходзіліся ў такім стане. Значную частку, а гэта амаль 90 збудаванняў, прыйшлося папросту знесці, на чарзе яшчэ 44 аб'екты. Але асноўны фонд выкарыстоўваецца. Пры гэтым 60 аб'ектаў прадалі, амаль 100 — здалі ў арэнду альбо ў бязвыплатнае карыстанне.

Як паведаміў Юры Вількевіч, раён адкрыты для інвестараў, гатовых заняцца любым відам дзейнасці. Тут не ствараюць ім перашкод, а, наадварот, робяць усё, каб бізнес развіваўся. Калі аб'ект купляюць па зніжаным кошце, патрабуюць толькі ўключэння ў абарот на працягу двух гадоў.

— Аб'екты ваеннай спадчыны даволі дарагія, за першапачатковы кошт рэдка ўдаецца прадаць, — тлумачыць Юры Мечыслававіч, — але нам важна, каб гэтыя будынкі не разбураліся, а працавалі. Калі ёсць магчымасць прадаць аб'ект за базавую велічыню — прадаём.

Магчыма, у буйнейшым горадзе ўсё ўжо было б распрадана, мяркуе Вількевіч. Новы віток поспыту тут звязваюць з развіццём прадпрымальніцкага руху, а гэта значыць, могуць быць уцягнуты ў зварот былыя склады боепрыпасу, ангары, іншыя ваенныя аб'екты. Іх у гэтым годзе дзевяць на чарзе.

Маргарыта УШКЕВІЧ.

Свой першы аб'ект былой ваеннай базы набыў для захоўвання паліваўных шлангаў, якія вырабляюцца ў Шчучыне. Трэба сказаць, вельмі своєчасова на мацаў гэтую нішу і ўдала яе заняў. Зараз прадпрыемства «Рына-Пластик» вядома не толькі ў раёне, але і ва ўсёй рэспубліцы. Кампанія актыўна выкарыстоўвае інтэрнэт-пляцоўку і правільна арганізоўвае лагістыку. Гэта дае магчымасць развівацца.

Паступова да вытворчых плошчаў далучыліся гандлёвыя. У райвыканкаме прапанавалі для гэтых мэт былы штаб авіяпалка. І хоць цяпер аб ім нічога амаль не нагадвае, будынак усё ж такі захаваўся і працуе на карысць як яго ўладальніка, так і ўсяго горада.

— Вядома ж, будынак быў у жахлівым стане, калі мы яго выкупілі, — кажа Валерый, — было даволі складана аднавіць камунікацыі, прывесці ўсё ў належны стан. Але мне, як былому лётчыку, было важна захаваць былы штаб авіяцыі, з якім звязана частка майго жыцця.

Зараз на першым паверсе крама з вялікім асартымантам тавараў для саду-агарода, другі паверх — для адміністрацыі і персаналу. Пакуль тут пуста, бо толькі нядаўна завершаны капітальны рамонт.

У другой палове будынка гаспадар мяркуе арганізаваць невялічкі гатэль для авіятурыстаў. Тут ёсць два пакоі для адпачынку і ўтульная гасцёўня з печкай-камінам і сталовай. Яшчэ адно памяшканне будзе займаць трэнажорная зала.

Мрамуровы фантан у райцэнтры?

Прадпрыемства «Шчучын Граніт» можна назваць сямейным бізнесам. **Яўген Куцель** (на фота) прызнаўся: сур'езную справу распачаў дзякуючы сыну. Спадзяваўся, што той яго падтрымае і застанеца пасля вучобы ў родным горадзе. Так і здарылася. **Сын Павел** не стаў шукаць шчасця ў іншых мясцінах, а невялікая саматужная майстэрня перарасла ў значнае прадпрыемства.

— Гэты будынак выкупілі праз аўкцыён за адну базавую велічыню. Адрамантавалі і атынкавалі фасад, завезлі абсталяванне — паліравальныя і каменедрабільныя станкі. Нядаўна набылі яшчэ адзін, дзякуючы банкаўскаму крэдыту. Мясцовыя ўлады дапамаглі з электрасеткай. Працаваць можна, — робіць вывад Яўген Мечыслававіч.

а таксама іх продажам. У раёне яму выдзелілі 60 гектараў зямлі. Праблемы са сховішчам вырашаны.

— Паколькі ангары ў добрым стане, работы па добраўпарадкаванні былі не такія стратныя, — канстатуе суразмоўнік. — Канешне, прыйшлося дзесьці падрамантаваць — уцяпляць сцены, устанавіць новыя дзверы. Зімой,

МЕРКАВАННІ

ВЯРНУЦЬ ДЛЯ ЖЫЦЦА

Там калісьці кіпела жыццё. Рыкалі матары машын, гучна падымаліся ўвышыню самалёты, а салдаты па камандзе запявалі бадзёрыя песні. У спадчыну ад Савецкага Саюза нам засталіся шматлікія ваенныя гарадкі. Некаторыя з цягам часу ператварыліся ў закінутыя забудовы... Мы запыталі ў прадстаўнікоў улады і мясцовых дэпутатаў, як можна аднавіць і вярнуць жыццё ў былыя гарадкі вайскоўцаў?

Ігар ЖУК, член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі, старшыня Гродзенскага абласнога Савета дэпутатаў:

— У Гродзенскай вобласці гэтай праблемай займаюцца даўно. Не скажу, што яна поўнасьцю вырашана, але паступовы рух у гэтым кірунку ідзе. Адзін былы ваенны гарадок аддалі для развіцця малога і сярэдняга прадпрымальніцтва. Свабодныя плошчы прывабныя для бізнесу. Іх выкарыстоўваюць для стварэння невялікіх прадпрыемстваў з новымі працоўнымі месцамі. У Шчучынскім раёне былыя ангары для самалётаў цяпер прыстасаваны для вырошчвання шампінёнаў.

Акрамя гэтага, у нас ёсць пералік неэфектыўна выкарыстоўваемай маёмасці, па якой прымаюцца рашэнні. Пастаянна кантралюем гэтае пытанне, супрацоўнічаем з Дзяржаўным камітэтам па маёмасці. Летась праводзілі семінар для кіраўнікоў раённых Саветаў дэпутатаў па эфектыўным выкарыстанні дзяржаўнай маёмасці.

Алег ЯЎСЕЕЎ, намеснік начальніка ўпраўлення архітэктуры і горадабудаўніцтва Баранавіцкага гарадскога выканаўчага камітэта:

— Існуе паняцце «горадабудаўнічая дакументацыя». Да яе адносіцца і генеральны план. На яго аснове ствараюцца дэталёвыя планы, дзе пазначана занальная функцыянальнасць плошчы. Калі ёсць ваенны гарадок і па дакументацыі на азначанай тэрыторыі магчыма размяшчэнне іншых аб'ектаў, гэта адзначаецца. Напрыклад, пабудаваны барак, але на яго месцы можа знаходзіцца фізкультурна-аздараўленчы комплекс. Гэта значыць, што толькі яго магчыма тут пабудаваць, а не гандлёвыя плошчы ці іншыя аб'екты. Усе абмежаванні па выкарыстанні тэрыторыі вызначаны горадабудаўнічай дакументацыяй. У Баранавічах ёсць плошчы былой ваеннай часткі. Цяпер там вырашылі пабудаваць гандлёвыя аб'екты, і яшчэ частка будзе перапрафілявана ў адпаведнасці з генеральным планам.

Андрэй КІБЛОЎ, старшыня Магілёўскага гарадскога Савета дэпутатаў:

— У Магілёве ёсць тэрыторыя былой ваеннай часткі. Адтуль вывезлі ўсю ваенную тэхніку, разабралі пабудовы. Плошчу перадалі для ўзвядзення шматпавярховых жылых дамоў. Сёння ўжо пабудаваны два з іх, столькі ж яшчэ ў працэсе. У гэтых дамах будуць размешчаны кватэры для шматдзетных сем'яў. Частку аддадуць для арэнднага жылля. Астатнія квадратныя метры — гэта долевае будаўніцтва.

Наконт звычайных закінутых дамоў трэба адзначыць, што проста так яны не з'яўляюцца. Спачатку трэба прызнаць перадаварыйны стан збудавання, рассяліць жыхароў. Далей работа ідзе наступным чынам. Плошчай займаецца забудоўшчык, які прымае меры па зносе і ўзвядзенні там іншага аб'екта. У цэнтры горада старыя закінутыя забудовы аддаюцца камерцыйным структурам для стварэння гандлёвых, адміністрацыйных цэнтраў. Калі збудаванне немагчыма захаваць, яно зносіцца. Месца прыводзіцца ў парадак з перспектывай забудовы.

Марыя ДАДАЛКА.